

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Regvla LXX. In alternativis debitoris est electio: & sufficit alterum
adimpleri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

REGULA LXX.

In alternatis debitoris est electio: & sufficit alterum adimpleri.

Alternativa dicitur sollemus illa, quæ cum disjunctione efferuntur, interjecta videlicet vocula, *aut, vel, sive,* aut simili. Item, si duo aut plura absque disjunctione proferantur, *l. In eo 11. §. penult. D. hoc eod. tit. l. Sapè 35. D. De verb. signif.* Quamvis Paulus, & rectè, hoc non tam ex verbis, quàm ex re estimandum censent; cum sæpè conjuncta pro disjunctis accipiuntur, & disjuncta pro conjunctis, *d. l. Sapè.* In his igitur, quæ re ipsa alternativa sunt, locum sibi vindicat Regula nostra. Itaque alternativorum ea conditio est, ut debitori potestatem faciant, alterum ex iis eligendi vel implendi, tam in contractibus quàm in ultimis voluntatibus. In contractibus exempla extant in *l. Si in Emptione 34. Parag. si emptio D. De contrah. empt. in l. 2. Parag. Scavola, aliàs incipit l. Non utique D. De eo quod certo loco.* In ultimis voluntatibus pulchrè rem explicat Justinianus: *Si plures conditiones, inquit, in institutionibus adscripta sunt, siquidem conjunctim, ut puta, si illud & illud factum fuerit, omnibus parendum est; si separatim, veluti si illud aut illud factum erit, cuilibet conditioni obtemperare satis est, textus est in Parag. si plures Instit. De hered. instituend.* Ubi observa diversum esse in conjunctis, in quibus omnium concursus & implerio requiritur, quia conjuncta unius loco habeantur, & sententia Pauli J. C. in *l. Si heredi 5. D. De condit. instit.* Idem judicium est de mandato Principis, *cap. 4. Ext. De rescript.* & decreto judicis alternativè, conceptis; ut & in his sufficiat alterutri disjuncto- rum paruisse, *l. Si pupillorum 7. Parag. si Prator D. De reb. eorum qua sub tut.*

Atque ad eò Reg. nostræ locus est, ut etiam liceat debitori alternativo, toties quoties voluerit, mutare voluntatem suam, nunc hanc, nunc illam rem ex alternativis eligendo, *l. Eum qui 138. §. 1. D. De verb. oblig. junct. l. Qui ex pluribus 106. D. eod.* Cum & repetere possit alteram quam maluerit, si forte errore ductus utramque solverit, *l. penult. C. De condit. indeb.*

Sed quaestio est, si ex alternativis una res ante præstationem perierit? Nihilominus altera, quæ superest, præstabitur, tamquam ea sola sit in obligatione; ne in arbitrio sit debitoris, utrum debeat, *l. 2. §. Scavola, aliàs l. Non utique D. De eo quod*

certo loco & l. Stichum 95. §. 1. D. De solut. Rectè tamen existimat Jason, si res absque dolo & culpa debitoris perierit, præstando æstimationem peremptæ rei, debitorem liberari, Jason ad *l. Non utique per text. in l. Cum rer. 47. §. sed si Stichus aut Pamphilus D. De legat. 2. nec enim mortalitas rei nocere debet debitori, l. Illud 40. vers. nec enim debet D. De peti. hered.* Adde, ubi in recipiendo rem oblatam, moram fecit creditor, debitorem quoque rei interitu liberari, *l. Stipulatus sum 105. De verb. oblig.* mora enim cuilibet sua nociva est non alteri, *cap. Mora sup. eod.*

His obviare videtur textus in *l. Lucio Titio 24. De legat. 2.* ubi legato fundo Sciano, vel ejus usufructu, electio legatarii est; non heredis. Sed Bartol. ibidem ex Glossæ & aliorum sententia, ita rem conciliat: Aut verba executiva, hoc est, quæ denotant executionem legati, ad legatarium diriguntur, veluti fundum Scianum vel usufructum ejus sibi habere legatarius; & sine dubio, inquit, electio est legatarii, *l. Planus 34. Parag. penult. De legat. 1.* propter probabilem mentis testatoris conjecturam, quæ ex ipsis verbis eruitur. Aut referuntur ad heredem; ut, heredi dato fundum Scianum, vel ejus usufructum; & heredis electio est, *l. Si ira 46. D. leg. 2.* ob eandem rationem. Sin verba relicta dubia sint, ad quem potissimum legati executio referri debeat; veluti, fundum vel ejus usufructum do, lego; magis est, ut legatarii electio sit, *juxta d. l. Lucio Titio De legat. 2.* cum id benignius sit in ultima voluntate, cujus interpretatio p̄senior esse debet, *In testamentis 12. D. De reg. jur.* Aliter in contractibus, in quibus in obscuro debitoris electio est, cum hi non ita favorabiles sint, *cap. 6. in fine Ext. De donat. sibi.* que imputare debet creditor, quod legem conventionis non apertius dixerit, *c. Contra eum inf. eod.* Quò tamen ad duo præcedentia membra distinctionis de verbis executivis, idem constat Bartol. in contractibus, *per l. Si sic stipulatus sum 93. l. Si quis stipulatus 112. D. De verb. oblig.* quòd contrahentium mens ex iis facile eliciatur. Et

Atque hæc de alternativis rerum. Ceterum in alt...

in altero locorum; veluti, Ingolstadtii vel Monachii dabo vel solvam; semper electio est creditoris, ne si in altero loco conventus debitor ad alterum provocans, eludat semper creditorem, d.

§. Scavola. aliis. l. Non utique De eo quod certo loco: Quod & in pluribus iudiciis eiusdem debitoris incipiendum est, eadem ratione, per text. in l. fin. C. De iurisd. om. iud. Vide latius Iasonem ad l. Non utique.

REGULA LXXI.

Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multò magis admittendus.

Similis sententia extat in l. Invidiosus, §. 1, D. hoc eod. tit. Et in l. 1, §. quod autem ait Prætor D. De superbie. Et hinc est, maritus uxorem suam adulteram ad se rediuntem non recipit, per text. in cap. 4, Extr. De divor. Et quod si nunquam ab eo disgressa fuisset, agere posset maritus, ut ab ea separaretur, cap. 5, d. cit. De divor. Singulare est, in deposito, quod etiam depositarius rei depositæ dominus sit, ac proinde habeat actionem ad eam vindicandam, l. Officium 9. De rei vindicat. non tamen exceptione se rueri potest contra deponentem, sed ante omnia restituere tenetur depositum; idque ob bonam fidem, quæ uberior est in deposti-

to, l. penult. C. Deposit. Idem est in re conducta, cujus conductor præ tendit se esse dominum; nam neque hic exceptione dominii iuratur adversus locatorem, l. Si qui conductio 25, C. D. locato. Ratio est, quia conductor negando restitutionem locatori, censetur ei intervertere possessionem, quæ hæcenus apud locatorem remansit, l. Coloniarum, iuncta l. 1, §. si quis autem D. De vi et vi arm. At spoliatus possessione suâ, licet prædo, ante proprietatis quæstionem restituendus est, cap. in literis 5, Extr. De restit. spol. §. recuperanda Insitit. De infort. Hæc itaque cum singularia sint, hæc Reg. nostrâ non continentur.

REGULA LXXII.

Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum.

Huius regulæ supra meminimus: ad cap. Potest quis; eisque usus latissime patet, etiam in delictis: Illi verò, inquit, Alexander III. qui non per se ipsos, sed eorum auctoritate vel mandato alii violenter iniungunt manus in Clericos ad Sedem Apostolicam sunt vitandæ: cum is committat verò, cuius auctoritate vel mandato delictum committi probatur. cap. Mulieris 6. sine Extr. De sent. excom. Adde Extr. in cap. ut fama, 35. §. fin. eod. tit. Et Ulpianus: Deiciisse, ait, etiam is videtur, qui mandavit vel iussit, ut aliquis deiceretur: parvi enim referre visum est, sius manibus quis deiciat, an verò per alium, l. 1, §. deiecit, §. D. De vi et vi arm. Idem Ulpianus: Non solum

autem in injuriarum tenetur, qui fecit injuriam; hoc est qui percussit, verum ille quoque continetur, qui dolo fecit, vel qui curavit, ut cui mala pugno percuteretur, l. Non solum 11, D. De injur. Et Gordianus Imperator. Non ideo minus crimine, inquit, siue atrocium injuriarum iudicio tenetur is, qui in iustam accusationem incidit, quis dicit alium se huiusmodi facti mandatorum habuisse: namque hoc casu, præter principalem reum, mandatorum quoque ex sua persona conveniri posse ignotum non est, l. Non ideo 5, C. De accus. Quibus tamen casibus factis proptio opus est, nihil proficit, per alium fecisse, vide quæ supra diximus, supra ad d. c. Potest quis.

REGULA LXXIII.

Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari.

Non dissentit Paulus in l. In ambiguis, §. 1, D. h. eod. tit. Exempla peti possunt ex c. Discretionem 8, ex c. penult. Et c. ult. Extr. De eo qui consang. ux. Matrimonium enim legitime contractum non dissolvitur propter supervenientem af-

finatatem, jam ad. iurib. vel cognationem spiritua-lem, c. ex d. cognat. spirit. vel furorem, aut simile impedimentum, c. Et qui matrimonium cum cap. seg. xxxii quest. 7, l. Parens iuriso 8, D. De his qui iure sui vel al. iur. quamvis à principio matrimonium

Dddd 3

sub-